

УДК 636:631.1.016

ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО М'ЯСНОГО СКОТАРСТВА

С. П. Панкєєв, к.с.-г.н., доцент

В. О. Яворський, магістер

Херсонський державний аграрний університет, м. Херсон, sergeystarik1977@ukr.net

У статті проаналізовані принципи і методи виробництва екологічно чистої продукції спеціалізованого м'ясного скотарства - отримання рівноваги у виробництві продуктів рослинного та тваринного походження; організація біологічних процесів; виробництво продукції тваринництва на основі відтворення ресурсів; повторне використання відходів тваринництва з метою повернення у ґрунт поживних речовин; впровадження багаторічної сівозміни і годівлі тварин із власного екологічного господарства.

Ключові слова: спеціалізоване м'ясна скотарство, екологічні аспекти, екологічна ситуація, ринок органічних продуктів, сертифікація, споживачі, біо-яловичина, здорове харчування

Постанова проблеми. Галузь м'ясного скотарства потрібно вести інтенсивно з впровадженням прогресивних технологій годівлі, утримання, відтворення худоби та нових форм організації і оплати праці. Екологічна ситуація в Україні зумовила деградацію навколишнього природного середовища, надмірне забруднення поверхневих і підземних вод, атмосферного повітря та земель. Виходом з цієї критичної ситуації є розвиток органічного виробництва з метою отримання екологічно чистих, безпечних і корисних для людини м'ясопродуктів, виробництво яких не завдає шкоди навколишньому середовищу і забезпечує благополуччя тварин. Особливу небезпеку являють важкі метали та їх сполуки, які потрапляють до організму людини за схемою ґрунт–рослина–тварина–тваринницька продукція–людина – Олійник В., 2017.

Мета досліджень. Інтеграція України в світову систему торгівлі поставила державу перед необхідністю започаткування програми «Розвиток органічного ринку та сертифікація в органічному сільському господарстві». Основним завданням цієї програми є побудова національного ринку органічних продуктів в Україні; налагодження експортно-імпортних зв'язків та інтеграція в міжнародний ринок органічних продуктів; заснування українського незалежного, акредитованого за міжнародними стандартами органу з сертифікації органічного виробництва.

Не дивлячись на те, що на українському ринку органічних виробників не багато, в вітчизняних супермаркетах широко представлена продукція, маркована як «біо», «еко» або «натур». Такі приставки у багатьох споживачів асоціюються з тим, що в світі прийнято називати «органік». В Україні поки що немає національного законодавства з питання органічного виробництва, в товарознавчій класифікації немає біо- або еко- груп, не врегульовано і порядок використання таких понять. Тому, таке маркування в Україні потрібно розглядати, як рекламу. Винятком є імпортна продукція. Маркування в різних країнах Європи дозволяє використовувати «біо» або «еко», якщо в країні-виробнику так прийнято назвати органічну продукцію відповідно до стандартів ЄС - www.fibl.org. – 2019.

Виробництво яловичини піддається все більшому контролю щодо його впливу на навколишнє середовище. Також дедалі більше уваги звертають на благополуччя тварин. Виробники реагують на запит споживачів на більш сталі методи господарювання – Торохтій О., 2019.

Матеріали і методи досліджень. Згідно з останнім звітом Нідерландського міжнародного банку та компанії фінансових послуг за останні 12 місяців оцінка ланцюгів поставок яловичини з точки зору стійкості зростає. Старший аналітик ринку м'яса Ангус Гідлі-Бейрд вважає, що темпи змін у цьому секторі найближчим часом пришвидшаться.

Запити на ринку і надалі залишатимуться головним рушієм змін у більшості куточків світу, підтримуючи дії урядів, громадських організацій, груп впливу, а також інвесторів.

Основні зміни відбулися у виробництві яловичини в Новій Зеландії та Австралії, і, швидше за все, способи господарювання продовжуватимуть вдосконалюватися, оскільки пропозиція посилюється через збільшення попиту на азійських ринках. Тим часом, зниження цін на яловичину на американському ринку в поєднанні з постійною пропозицією буде спричиняти повільний темп змін у регіоні.

Бразилія також збільшує виробництво яловичини завдяки збільшенню обсягів експорту до Китаю та Близького Сходу, але пожежі в Амазонії можуть вплинути на угоду між ЄС та країнами Меркосур. Наразі Франція, Ірландія та Фінляндія висловили бажання відмовитися від цієї угоди.

Результати досліджень та їх обговорення. Яловичина — незамінний і унікальний продукт, який має важливу роль у формуванні повноцінного раціону харчування населення завдяки найефективнішому перетворенню грубих і пасовищних кормів на високоякісний білок. «Мармурове» яловиче м'ясо — один із найкращих делікатесів у світі. А все через те, що внутрішній жир накопичується рівномірно тоненькими прошарками між м'язовою тканиною. Завдяки цьому м'ясо неймовірно ніжне та соковите на смак, а на вигляд — як камінь мармур. Сучасні дослідження також показують, що мармурове м'ясо має переваги перед звичайною яловичиною за вмістом азотистих екстрактивних речовин, пантотенової кислоти, біотину. Ці речовини посилюють секреторну функцію травного тракту й сприяють кращому засвоюванню продуктів. У мармуровому м'ясі міститься в легкозасвійній формі залізо, а також сполучення, що перешкоджають утворенню холестерину — *Криворучко Ю., 2017.*

Для виробництва екологічно чистої продукції тварин утримують у будівлях; підлога у приміщеннях для утримання тварин має бути рівною, з твердим покриттям (що дозволяє механізувати прибирання підстилки, проводити дезінфекцію), але не слизькою. У приміщенні передбачають зручну, чисту і суху зону для лежання/відпочинку, яка має достатній розмір і складається з суцільної конструкції без щілин. В якості підстилки використовують суху (вологість від 15 до 20%) солому, січку довжиною до 3см з озимих зернових, сфагновий торф або інший відповідний природний матеріал. Підстилку поновлюють і збагачують. Кількість худоби на пасовищах має бути тісно пов'язана з необхідною площею, що дозволяє уникнути надмірного випасання, попередити ерозію ґрунтів та отримати необхідну кількість гною і таким чином, виключити будь-який несприятливий вплив на природне довкілля.

Кожну тварину ідентифікують і реєструють в установленому порядку за допомогою бірок єдиного зразка, які прикріплюють на кожне вухо протягом 7 днів після народження і не знімають протягом всього її життя у виробничих підрозділах, які працюють на засадах екологічно чистого виробництва. Придбання худоби здійснюють у тих виробничих господарствах, які дотримуються правил виробництва екологічно чистої продукції. Їх застосовують протягом усього періоду вирощування тварин. Якщо комплектування поголів'я худоби здійснюють вперше і екологічно вирощених тварин недостатня кількість, тоді до екологічного тваринницького господарства можна завести тварин, вирощених традиційним шляхом, але лише за дозволом сертифікованої організації — *Ластовська І.О., Косіор Л.Т., Пірова Л.В., 2019.*

Для екології згубною є інтенсифікація сільського господарства, що провокує виснаження природних ресурсів тому для збереження їх балансу, скорочення викидів вуглекислого газу органічні методи господарювання будуть кроком в правильному напрямку. Існує думка про соціальні переваги органічного виробництва, адже воно має прямий вплив на забезпечення сільського населення роботою та розвиток малих фермерських господарств. За сучасних умов утримання бугайців не обмежують в тісних клітках, дбають про їх добробут, враховуючи етологію тварин. Виробництво органічних зернових набирає обертів і відповідно дасть поштовх для виробництва комбикормів що відповідатимуть сертифікатам. Отже, науково обґрунтовані заходи з виробництва органічної яловичини можуть врегулювати використання сільськогосподарських угідь, стримати процес розорювання ґрунтів та подолати продовольчу кризу та кліматичні зміни.

Висновки. Експерти наголошують, що для того, щоб закон захищав виробників органічної продукції, а також, нас, споживачів, необхідно ухвалити цілу низку підзаконних актів: технічні регламенти (детальні правила) виробництва органічної продукції; порядок оцінки придатності земель та встановлення зон виробництва; типовий план переходу на виробництво органічної продукції; порядок та вимоги до маркування органічної продукції тощо. При реалізації цієї програми особливо важливого значення набуває вибір порід і здатність тварин адаптуватися до місцевих умов. Система створення поголів'я для органічного виробництва повинна бути націлена на повне виконання виробничих циклів органічними методами. Це сприятиме збільшенню генофонду тварин для органічного виробництва, покращанню рівня самозабезпечення та розвитку даного сектору виробництва яловичини, основні принципи якої наступні - виробництво біо-яловичини зазнає суворого контролю, певна частина споживачів зацікавлена в споживанні яловичини преміум –класу, відмінна якість туші, прийнятні ціни виробників, прекрасна якість м'яса у вузькому розумінні, незначне зневоднення, ніжне м'ясо з високим рівнем вмісту необхідних жирних кислот, здорове харчування.

Бібліографічний список

1. Олійник В.«Біо», «еко», «natural» або «organic»? Органічне та псевдоорганічне виробництво в Україні // ІА «Інфоіндустрія». – 2017.
2. Криворучко Ю. Елітна яловичина // TheUkrainianFarmer. – 2017. – №10.
3. Екологічно чиста (біо-) яловичина / Швейцарсько-український проект «Розвиток органічного ринку в Україні». - www.fibl.org. – 2019.
4. Ластовська І.О., Косіор Л.Т., Пірова Л.В. Перспективи виробництва органічної яловичини / «Органічне виробництво і продовольча безпека», Німецько-українська співпраця в галузі органічного землеробства» // Матеріали VII науково-практичної конференції м. Житомир, 23-24 травня 2019 р. – С.241-243.
5. Торохтій О. Як не заплутатися між «Біо», «Органік» та «Еко» // Еко-інформ. «Природа і суспільство». – 2019.

ENVIRONMENTAL ASPECTS OF SPECIALIZED MEAT FARMING

S. P. Pankeev, V. O. Yavorsky

The article analyzes the principles and methods of production of environmentally friendly products of specialized beef cattle - getting a balance in the production of products of vegetable and animal origin; organization of biological processes; production of livestock products based on resource reproduction; re-use of livestock waste to return nutrients to the soil; introduction of long-term crop rotation and feeding of animals from their own ecological farm.

Keywords: *specialized butchery, environmental aspects, environmental situation, organic market, certification, consumers, bio-beef, healthy nutrition*